

Building a better
working world

Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB

Granskning av interna kontroller kopplade till risken för
oegentligheter samt bolagets visseblåsarfunktion

28 november 2022

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning.....	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte och revisionsfrågor	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod och genomförande	3
2.5	Avgränsning	3
3.	Arbetet med skydd mot oegentligheter	4
3.1	Kontrollmiljö.....	4
3.2	Riskbedömningar	5
3.3	Kontrollaktiviteter	6
3.4	Information och kommunikation	9
3.5	Utvärdering och uppföljning	10
3.6	Visselblåsarfunktion.....	10
4.	Slutsats och rekommendationer	12
4.1	Bedömning utifrån revisionsfrågorna	12
4.2	Slutsatser och rekommendationer	13
	Bilaga 1. Bakgrund	15
	Bilaga 2. Revisionskriterier	16
	Bilaga 3. Källförteckning	18

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av lekmannarevisorerna i Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB genomfört en granskning av den interna kontrollen kopplad till risken för ekonomiska oegentligheter samt visselblåsarfunktionen. Syftet med granskningen har varit att bedöma om bolaget säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra ekonomiska oegentligheter i verksamheten.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att bolaget inte fullt ut säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda potentiella oegentligheter. I vår mening finns utvecklingsområden inom arbetet med riskanalyser, kontrollsystemen, information och kommunikation, uppföljning och utvärdering. En naturlig början på ett sådant arbete är att uttala hur bolaget ska förhålla sig till dessa frågor och vad presidiet vill att verksamheten ska göra för att motverka oegentligheter.

Vi bedömer visselblåsarfunktionen som ändamålsenlig och att den uppfyller de krav som ställs i Visselblåsarlagen. Det har ännu inte inkommit några visselblåsningar, varvid det är viktigt att bolaget, om detta fortsätter, ser över om tillräcklig information om kanalen spridits i informationen.

Utifrån granskningen lämnar vi följande rekommendationer till styrelse och VD:

- ▶ Tillse att bolagets riskanalys uppdateras årligen
- ▶ Tillse att de risker som identifierats gällande oegentligheter, och som bedöms höga beaktas i interkontrollplanen för kommande år
- ▶ Överväga att aktivera kontroller av utbetalningar till företag där någon av bolagets anställda har ett registrerat engagemang
- ▶ Genomföra riktade återkommande utbildningar som specifikt behandlar arbetet mot oegentligheter
- ▶ Tillse att information om oegentligheter inkluderas vid introduktion av nyanställda samt att medarbetare hålls kontinuerligt uppdaterade kring bolagets policys
- ▶ Stärka erfarenhetsutbytet och metodutvecklingen inom koncernen gällande oegentligheter genom att initiera frågan i dialog med ägaren
- ▶ Stärka dokumentationen och uppföljningen av bolagets internkontrollarbete till styrelsen
- ▶ Se över om bolaget tillhandahållit medarbetare med tillräcklig information om visselblåsarfunktionen, i det fall det ännu inte kommit in några visselblåsarrapporter mot slutet av år 2022.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Lekmannarevisorerna har utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt det som väsentligt att genomföra en fördjupad granskning avseende kommunens interna kontroller för att motverka oegentligheter samt hur införandet av bolagets visseblåsarfunktion fortskrider. Granskningens bakgrund framgår av bilaga 1.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB ("Kraftstaden" eller "bolaget") har säkerställt en god intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra ekonomiska oegentligheter i verksamheten.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har styrelsen för bolaget säkerställt en god kontrollmiljö avseende risken för oegentligheter?
- ▶ Genomförs adekvata riskanalyser för att minska riskerna för oegentligheter i bolaget?
- ▶ Säkerställer styrelsen i bolaget att kontrollsystemen är effektiva för att förhindra och upptäcka oegentligheter?
- ▶ Sker samverkan och sprids information till berörda medarbetare i organisationen?
- ▶ Finns det adekvat utbildning för bolagets anställda för att hjälpa dem i sitt arbete för att motverka oegentligheter?
- ▶ Följs relevanta processer upp och återrapporteras till rätt nivåer i organisationen?
- ▶ Finns det redan nu en fungerande och ändamålsenlig visseblåsarfunktion? Uppfyller den kraven enligt den nya lagen?

2.3 Revisionskriterier

Revisionskriterierna är de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Revisionskriterierna i denna granskning framgår av bilaga 2.

2.4 Metod och genomförande

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Källförteckning framgår av bilaga 3.

Samtliga intervjuade har getts tillfälle att sakfelsgranska rapporten.

2.5 Avgränsning

Granskningen avgränsas i enlighet med ställda revisionsfrågor samt till att avse bolagsstyrelsen. Granskningen fokuserar på bolaget avseende ekonomiska oegentligheter i samband med upphandlingar, anställningar, tilldelning av lokal etc.

Granskningen i sin helhet samt innehållet i våra rapporter utgör inte någon juridisk rådgivning.

Granskningen syftar inte till att granska bolaget avseende att upptäcka eller utreda brott.

3. Arbetet med skydd mot oegentligheter

3.1 Kontrollmiljö

Kontrollmiljö omfattar organisationens kultur, såsom etiska värderingar, ledarskapsresurser och ansvarsfördelning inom organisationen. Utöver organisationskultur består kontrollmiljön även av styrdokument, exempelvis policyer och riktlinjer. Vissa övergripande tekniska system, såsom visselblåsarsystem, tillhör även kontrollmiljön. Detta är utgångspunkten för vår beskrivning nedan.

3.1.1 Organisation och ansvarsfördelning

Kraftstaden Fastigheter AB (härefter kallat bolaget) är ett helägt dotterbolag till Trollhättan Stadshus AB (härefter koncernmoderbolaget), som i sin tur ägs av Trollhättans Stad. Styrelsen har det yttersta ansvaret för intern kontroll och styrning inom bolaget.

Ansvaret inom bolagets förvaltning för aktiviteter relaterade till motverkandet av oegentligheter ligger främst hos VD och ekonomichef. Enligt den av koncernmoderbolaget antagna policyn för internkontroll och styrning ansvarar VD för att ta fram riktlinjer för internkontroll, upprättande av internkontrollplan och återrapportering av internkontrollarbetet till styrelsen. Samtliga chefer ansvarar för löpande kontroll inom sina respektive arbetsområden.

Av intervjuer samt tidigare års granskningar framgår dock att det pågår ett utvecklingsarbete gällande internkontrollen inom bolaget. Bolagets lekmannarevisorer har i 2020 och 2021 års granskningar konstaterat att bolaget sedan 2019 inte genomfört någon årlig riskanalys. Av protokoll från styrelsemötet den 2 november 2021 framgår att ledningsgruppen påbörjat en översyn av risker i verksamheten. Bolaget har anställt en kvalitetsutvecklare från och med våren 2022 som bland annat kommer arbeta med att utveckla arbetet med riskanalys.

Bolagets styrelse har antagit en internkontrollplan den 24 mars 2022. Internkontrollplanen innehåller tre kontrollpunkter. Inga av kontrollpunkterna är associerade till arbetet med att förebygga oegentligheter.

För revision av arbetet med intern kontroll/internrevision utses årligen en grupp av tre till sex anställda inom olika befattningsområden. Sammansättningen i revisionsgruppen ändras årligen genom att cirka hälften av deltagarna byts ut. Revisionsgruppen beslutar om en revisionsplan utifrån bolagets riskanalys. Revisionen ska utmynna i en årsrapport över utförda kontrollaktiviteter, upptäckta avvikelser samt förslag på möjliga förbättringar.

3.1.2 Styrande dokument

EY har erhållit nedan policyer, riktlinjer och andra dokument för bolaget av relevans för denna granskning:

- ▶ Riktlinje Muta och mottagande av muta
- ▶ Riktlinjer mot mutor och andra oegentligheter Trollhättans Stad

- ▶ Attest och utanordningsreglemente
- ▶ Befogenhetsförteckning
- ▶ Policy för intern kontroll och styrning
- ▶ Bestämmelser avseende bisysslor
- ▶ Internkontrollplan

EY har även mottagit utdrag från bolagets intranät, med beskrivningar och vägledning avseende:

- ▶ Mutbrott
- ▶ Förmögenhetsbrott
- ▶ Bokföringsbrott

Bolaget har en rad styrande dokument som klarlägger vad som gäller för representation och upphandling, men även hur man ska hantera jävsituationer, mutor och andra oegentligheter.

3.1.3 Övergripande system

Bolaget använder ekonomisystemet VITEC 3 PRO. Ekonomichef ansvarar för att lägga upp behörigheter i ekonomisystemet. Ekonomichef slutattesterar samtliga fakturor och attesterar betalningslistorna. Bolagets riktlinjer anger att attesting ska ske genom två i förening.

3.1.4 Kultur

Effektiviteten för bolagets internkontroll påverkas av den kultur och miljö som råder inom organisationen. I intervjuer framkommer en samstämmig bild av att det finns ett levande samtal kring hur anställda ska representera företaget för att upprätthålla varumärket. I intervjuer lyfts att det finns en medvetenhet bland företagets anställda om risken för förtroendeskadorna. Det beskrivs även att kulturen inom fastighetsbranschen har genomgått en förändring under senare år och att både anställda och leverantörer idag har ett annat förhållningssätt till gåvor och representation jämfört med tidigare.

3.1.5 Bedömning av Kraftstadens kontrollmiljö

Vi bedömer att bolaget inte fullt ut säkerställt en god kontrollmiljö avseende risken för oegentligheter. Bedömningen grundar vi på att bolaget inte genomför någon återkommande (årlig) riskanalys. Avsaknad av en aktuell riskanalys innebär i vår mening risk för ineffektiva kontroller eller avsaknad av kontroller kopplat till oegentligheter. Vi ser positivt på att bolaget initierat ett utvecklingsarbete kring detta. Vi konstaterar även att bolaget har flertalet styrande dokument för att förebygga oegentligheter, vilket är positivt samt att det uppges finnas en medvetenhet bland anställda om risk för förtroendeskadorna vid representation.

3.2 Riskbedömningar

Riskanalys handlar om att identifiera interna och externa risker som en organisation riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att risken inträffar, samt vilka konsekvenserna det skulle ge. Utifrån verksamhetens behov kan det

finnas anledningar att göra riskanalyser på olika nivåer och i olika omfattning för att hantera risker på ett ändamålsenligt sätt.

Av policy för intern styrning och kontroll framgår att bolaget ska genomföra en riskanalys som grund för interkontrollplanen. Bolagen ska utifrån verksamhetens målsättningar identifiera och värdera bolagets risker. Utifrån riskbedömningen ska riskåtgärder och kontroller föreslås.

Bolagets befintliga riskanalys upprättades 2019 och ingår som en del av interkontrollplan 2022, vilken antogs vid styrelsemötet den 24 mars 2022. Riskanalysen innehåller cirka 75 risker inom olika områden så som *organisation, kompetensutveckling och kommunikation*. Samtliga risker är värderade genom en bedömning av sannolikhet och konsekvens. Utifrån värderingen av riskerna anges i flertalet av fallen hur riskerna ska hanteras så kallad riskhantering. Riskhanteringen indelas i tre kategorier: Risken accepteras, Risken elimineras (får absolut inte ske), Risken minimeras (genom kontroll av olika slag).

Vår genomgång av riskanalysen visar att riskanalysen innehåller ett antal risker med direkt eller indirekt koppling till arbetet med att förebygga oegentligheter:

- ▶ Kontakter med leverantörer kan innebära risk för muta och bestickning
- ▶ Inköp och upphandlingar i strid med LOU kan orsaka kostnader
- ▶ Brottslig eller oetisk verksamhet i uthyrda lokaler
- ▶ Lagar och regler efterföljs inte
- ▶ Personal som har bristande kännedom om rutiner, policys och riktlinjer kan orsaka skada för verksamheten
- ▶ Om felaktiga leverantörsfakturor registreras och betalas leder det till ekonomisk förlust
- ▶ Personal som har avvikande värdegrund kan skada varumärket

Samtliga ovanstående risker har en hög eller medelhög riskvärdering. Inga av riskerna återfinns dock i 2022 års internkontrollplan.

3.2.2 Bedömning av bolagets arbete med riskanalyser

Vi bedömer att det finns utvecklingsområden i bolagets arbete med riskanalys. Granskningen visar att bolaget hitintills inte genomfört någon årlig riskanalys. Bolagets nuvarande riskanalys är från 2019 och innehåller flertalet risker med indirekt eller direkt koppling till oegentligheter inom olika områden. Samtliga risker, med koppling till oegentligheter har en hög eller medelhög riskvärdering, men inga av riskerna återfinns som specifika kontrollåtgärder i 2022 års internkontrollplan. Bolaget har dock initierat ett utvecklingsarbete kring arbetet med riskanalys och internkontroll som vi finner positivt.

3.3 Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter utgörs av de aktiviteter som en organisation företar för att minska eller eliminera risker. Inom ramen för granskningen har EY ställt frågor om och efterfrågat dokumentation som beskriver hur bolaget arbetar med att minska risken för oegentligheter. Vi delar in dessa aktiviteter i förebyggande, upptäckande och utredande.

3.3.2 Förebyggande kontroller

En förebyggande kontroll avser att förhindra att fel eller oegentligheter inträffar. Enligt bolagets riktlinjer får den som antingen själv ska motbetalning eller på annat sätt kan bedömas jävigt inte attestera betalningen. Bolagets styrelse har antagit ett *Attest- och utanordningsreglemente*. Av reglementet framgår att attest eller utanordning inte får utfärdas av den som själv skall motta betalningen. Detsamma gäller utbetalning till närstående, närstående företag eller annan person attestanten står i beroendeställning till. Utifrån attest- och utanordningsreglementet ska följande kontroller genomföras:

- ▶ Faktureringskontroll: Fakturakontrollen skall innefatta kontroll av att fakturerad kvantitet eller tjänst överensstämmer med mottagen vara/tjänst, att priset är korrekt och att varans eller tjänstens kvalitet i övrigt är i enlighet med beställning.
- ▶ Attestkontroll: Attestkontroll innebär kontroll av att varan/tjänsten beställts av behörig person.

I bolaget finns vissa begränsningar för vilka beställningar som kan godkännas. VD innehar en allmän rätt att attestera dokument som binder bolaget vid kostnader/investeringar enligt gällande VD-instruktion, samt inom godkända budgetramar.

Ordföranden, vice ordföranden, namngiven ledamot samt VD innehar rätt att vid två i förening attestera dokument som binder bolaget vid kostnader/investeringar som ligger utanför godkända budgetramar. I dessa fall ska styrelsen underrättas så snart som möjligt.

Bolagets ledningsgrupp har antagit en riktlinje för givande och tagande av muta. Av riktlinjen framgår att varje medarbetare har ett personligt ansvar för att agera med integritet och medvetenhet. Av riktlinjen framgår att medarbetare får ta emot gåvor av "ringa värde" från leverantörer, kunder eller andra externa parter. Riktvärden är Skatteverkets gränsvärden för representation och det finns också en rekommendation från Institutet mot mutor som anger 1% av basbeloppet (ca 450 kr). Vi konstaterar att den angivna beloppsgränsen i riktlinjen avviker från informationen som finns att tillgå på bolagets intranät och som anger att gåvor över ett 100 kronor är att betrakta som en otillbörlig förmån. På intranätet ges vidare följande exempel på otillbörliga förmåner:

- ▶ Penninggåvor i form av kontanter eller värdepapper
- ▶ Bonusarrangemang, rabatter eller andra förmånssystem som inte godkänts av företagsledningen
- ▶ Anlitande av företagets leverantörer för privata angelägenheter, till icke marknadsmässiga priser
- ▶ Helt eller delvis betalda semester- eller nöjesresor
- ▶ Sidoleveranser av varor eller tjänster från företagets olika leverantörer

3.3.3 Bisysslor

Bestämmelser för bisysslor finns i kollektivavtal, från vilket bolagets policy för bisysslor utarbetats. Bisysslor definieras som anställning hos annan arbetsgivare, eget företag eller styrelseuppdrag i aktiebolag. Enligt policyn ska arbetsgivaren förbjuda bisysslor om det

inverkar hindrande för de ordinarie arbetsuppgifterna, är förtroendeskadliga eller innebär verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens.

Av policyn framgår att det åligger arbetsgivaren att begära in uppgifter om de anställdas bisysslor. Rapporterade bisysslor diarieförs. En sammanställning över antalet anmälningar av bisyssla, beviljade eller icke beviljade, tas årligen fram och behandlas i bolagets ledningsgrupp. Bolaget genomför dock inga inventeringar av anställdas bisysslor. Vidare har ekonomisystemet inrett en funktion för att kontrollera utbetalningar till företag där någon av bolagets anställda har ett registrerat engagemang, bolaget uppger dock att funktionen inte används i nuläget.

Bolaget har under 2022 övergått till ett nytt kollektivavtal. Enligt det nya kollektivavtalet ligger ansvaret på den anställda som har en bisyssla att på eget initiativ inkomma med information kring detta till arbetsgivaren.

Bolaget uppger att en inventering av aktuella bisysslor ska genomföras. Frågor om bisysslor kommer därefter att ställas i samband med nyanställning.

3.3.4 Upptäckande aktiviteter

En upptäckande kontroll avser att kontrollera de förebyggande kontrollerna är effektiva. Samtliga chefer inom bolaget ansvarar för löpande kontroll inom sina respektive arbetsområden. Bolagets upptäckande kontroller sker inom ramen för den årliga internrevisionen. Av internkontrollplan 2022 är det dock inte helt tydligt vilka kontroller som kommer att genomföras under året. Bolagets ekonomifunktion genomför löpande kontroller kring exempelvis budgetarbete, bokslut och projektuppföljning utifrån internkontrollplan för ekonomi och redovisning. Av planen framgår vilka kontroller som ska genomföras och vem som ansvarar för kontrollen. Bolaget genomför sporadiska stickprovskontroller av inköp. Bolaget genomför inga loggkontroller då endast ett fåtal personer har behörighet till systemen.

3.3.5 Utredande aktiviteter

En utredande aktivitet syftar till att identifiera orsaken till avvikelser kopplat till de förebyggande och/eller upptäckande kontrollerna.

Sedan 16 maj 2022 har bolaget implementerat en visselblåsarfunktion där relevanta ärenden ska behandlas av HR- och ekonomichef. Vidare beskrivning av funktionen återfinns under avsnitt 3.6. I intervju med VD och ordförande uppges att det finns ett behov av att ta fram en rutin för hur bolaget ska agera ifall någon inom bolaget begår en oegentlighet.

3.3.6 Bedömning av Kraftstadens kontrollaktiviteter

Vi bedömer att det finns utvecklingsområden gällande bolagets kontrollaktiviteter. Utifrån tillhandahållen dokumentation kan vi konstatera att bolaget arbetar med kontroller som reducerar risken för främst ekonomiska oegentligheter exempelvis attestkontroll. I riskanalysen finns dock flertalet risker med koppling till oegentligheter. Dessa risker har inte beaktats i internkontrollplanen.

Granskningen visar att bolaget har beslutat om olika styrdokument för att förebygga oegentligheter. Styrdokumenterna anger bland annat beloppsgränser för mottagande av gåvor, vi konstaterar dock att beloppsgränserna skiljer sig åt mellan olika dokument och därför behöver tydliggöras. Vidare konstaterar vi att bolaget valt att inte aktivera kontroll av förtroendeskadliga utbetalningar kopplat till bisysslor.

3.4 Information och kommunikation

Det är viktigt att information och kommunikation mellan olika nivåer i en organisation fungerar väl för att organisationen ska lyckas identifiera, fånga upp och kommunicera relevant information. Detta gäller både från organisationen upp till ledningen och de som arbetar med intern kontroll samt från ledning ut i organisationen.

3.4.2 Informationsdelning och utbildning

I intervjuer uppges att rutiner och policyer främst kommuniceras genom intranätet. På intranätet finns exempelvis information om mutbrott, förmögenhetsbrott och bokföringsbrott. I samband med införandet av den nya visselblåsarfunktionen gavs information vid bolagets företagsdag i maj 2022 samt genom mail och på intranätet. Bolaget uppger att det finns behov av att också kommunicera styrande dokument vid APT:er.

Bolaget genomför inga återkommande utbildningar specifikt kopplat till hantering av oegentligheter och det tas heller inte upp vid introduktionen av nyanställda. Däremot uppges att det finns ett kontinuerligt samtal exempelvis kring representation och mottagande av gåvor.

Visselblåsarfunktionen är delad med andra bolag inom kommunen, men i övrigt finns ingen större samverkan mellan bolagen och med annan extern verksamhet gällande arbetet mot oegentligheter.

3.4.3 Bedömning av Kraftstadens informationsdelning och kommunikation

Vi bedömer att det finns förbättringspotential avseende den interna informationsdelningen. Bolaget kommunicerar rutiner och policyer via intranätet. Bolagets rutiner kring oegentligheter kommuniceras inte vid nyanställning och det sker heller ingen återkommande utbildning gällande oegentligheter.

För att medarbetare skall vara uppdaterade och hålla bolagets policyer i åtanke i det vardagliga arbetet är kontinuerlig kunskapsdelning i form av utbildning och informationsdelning viktigt. I vår mening bör bolaget överväga riktade utbildningsinsatser kopplat till oegentligheter.

Avseende samverkan bedömer vi även här att arbetet bör utvecklas. Arbete för att motverka oegentligheter är något som hela den offentliga sektorn måste förhålla sig till och kunskapsutbyten med kommunen, mellan de kommunala bolagen och med andra bolag kan bidra till en ökad kunskap och riskmedvetenhet avseende oegentlighetsområdet. Möjligheten till informations- och kunskapsutbyte finns dock kopplat till visselblåsarfunktionen vilket behandlas i nedanstående avsnitt.

3.5 Utvärdering och uppföljning

Övervakande aktiviteter inkluderar att utvärdera och följa upp den implementerade internkontrollen i organisationen. Utvärdering av internkontrollen kan utgöras av bland annat uppföljning av internkontrollplanen. Övervakande aktiviteter i verksamheten kan utgöras av löpande analys av verksamheten.

3.5.2 Utvärdering och uppföljning av processer

I de övriga koncernbolagen görs en årlig genomgång av ledningssystemet så kallat "ledningssystemet genomgång" där riskanalysen och processer ses över. Kraftstaden har inget motsvarande arbetssätt men avser att implementera detta på sikt i samband med att bolagets verksamhetssystem och processer ses över som ett led i det pågående utvecklingsarbetet. Som tidigare konstaterats genomförs i nuläget inte heller någon årlig riskanalys.

3.5.3 Uppföljning av tillsyn och övervakande aktiviteter

Övervakande aktiviteter har som ändamål att utvärdera och följa upp kontrollen i organisationen. Tillsyn kan exempelvis bestå av internrevision (se avsnitt 3.1), självutvärdering, oberoende externa utredningar och genom att löpande föra statistik och analysera den egna verksamheten.

Styrelsen behandlade uppföljning av ekonomisk internkontroll (se avsnitt 3.3.4) vid styrelsemötet den 18 augusti 2022. Rapporterna tar upp genomförda kontroller och vem som ansvarar för att utföra kontrollerna.

3.5.4 Återrapportering

Bolagets internrevisionsgrupp sammanställer årligen en rapport över internrevisionen som delges bolagets ledningsgrupp. Återrapporteringen av internrevisionen sker årligen till VD och styrelse. Återrapportering gällande 2021 års internrevision skedde vid styrelsemötet den 2 november 2021. Av protokoll från sammanträdet framgår dock att ledningsgruppen vid återrapporteringen inte tagit del av internkontrollrapporten vid återrapporteringen. Av protokoll framgår inte huruvida styrelsen fått information om resultatet av internkontrollen för 2021.

3.5.5 Bedömning av Kraftstadens utvärdering och uppföljning

EY noterar att det finns en process för uppföljning av bolagets internkontroll. Vi konstaterar dock att det finns förbättringsområden vad gäller dokumentation och återrapportering av uppföljningen. Vidare finns det inte någon strukturerad utvärdering och uppföljning av processer.

3.6 Visselblåsarfunktion

Trollhättans Stads bolag AB Eidar, Trollhättans Bostadsbolag, Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB och Trollhättan Energi AB har en gemensam visselblåsar kanal. Visselblåsarfunktionen tillhandahålls av en extern leverantör (Interaktiv Säkerhet International AB) och implementerades 16 maj 2022.

Figur 1: Visselblåsarfunktionens egenskaper

Visselblåsarfunktionen finns tillgänglig på Kraftstadens webbsida, både för interna och externa parter. Utöver webbsidan kan anställda även ringa eller lämna en visselblåsarrapport via ett personligt möte. Samtliga visselblåsningar är anonyma såvida inte uppgiftslämnare frivilligt väljer att uppge sin identitet.

När ett ärende inkommer genom visselblåsarkanalerna så görs en initial granskning av den externa leverantören för att avgöra om ärendet behöver utredas vidare. Leverantören skickar sedan ärendet till bolagets HR-chef eller säkerhetssamordnare som är ansvarig för den vidare hanteringen av visselblåsarenden. Återkoppling till visselblåsaren skall ges inom 90 dagar om hur ärendet hanterats.

Om en visselblåsarrapport inkommit som bedömts behövas hanteras för vidare utredning av den externa leverantören, skickas ärendet till en ansvarig person från HR för vidare utredning. Vid behov kan även den externa leverantören bistå med utredningarna. Hanteringen av visselblåsarenden beskrivs på bolagets webbsida. Per september 2022 har det ännu inte inkommit något ärende genom visselblåsarfunktionen. När/om det inkommer ärenden via funktionen planerar Kraftstaden att föra statistik över inkomna ärenden.

3.6.2 Bedömning av bolagets visselblåsarfunktion

Visselblåsarfunktionen implementerades innan lagkravet på tjänsten trädde i kraft den 17 juli 2022 och funktionen bedöms fungerande och ändamålsenlig, och lever upp till de lagstadgade kraven för tjänsten. Den externa visselblåsarfunktionen är lättillgänglig för medarbetarna via bolagets webbsida, vilket är viktigt för att fånga upp alla potentiella rapporter. Utöver webbsidan kan anställda även ringa eller lämna en visselblåsarrapport via ett personligt möte.

I och med att det ännu ej inkommit några visselblåsarenden, så kan hantering av ärendena inte bedömas ännu.

4. Slutsats och rekommendationer

4.1 Bedömning utifrån revisionsfrågorna

Revisionsfråga	Bedömning
Har bolagsstyrelsen säkerställt en god kontrollmiljö avseende risken för oegentligheter?	Delvis. Avsaknad av en aktuell riskanalys innebär i vår mening risk för ineffektiva kontroller kopplat till oegentligheter. Vi noterar det utvecklingsarbete som bolaget påbörjat gällande internkontroll och riskanalys.
Genomförs adekvata riskanalyser för att minska riskerna för oegentligheter i bolagen?	Nej. Bolaget har inte genomfört någon årlig riskanalys. Bolagets nuvarande riskanalys innehåller flertalet risker med indirekt eller direkt koppling till oegentligheter inom olika områden, samtliga risker med koppling till oegentligheter har en hög eller medelhög riskvärdering. Inga av riskerna återfinns i internkontrollplanen.
Säkerställer bolagsstyrelsen att kontrollsystemen är effektiva för att förhindra och upptäcka oegentligheter?	Delvis. Bolaget arbetar med kontroller som reducerar risken för främst ekonomiska oegentligheter. I riskanalysen finns flertalet risker med koppling till oegentligheter. Dessa risker har dock inte beaktats i internkontrollplanen. Det finns även utvecklingsområden gällande styr-dokumentation.
Sker samverkan och sprids information till berörda medarbetare i organisationen?	Delvis. Bolaget samverkar med systerbolagen kring visselblåsarfunktionen, i vår mening kan samverkan kring oegentligheter generellt dock stärkas. Information kring rutiner och policyer sprids främst genom intranätet.
Finns det adekvat utbildning för bolagens anställda för att hjälpa dem i sitt arbete för att motverka oegentligheter?	Nej. Bolaget genomför inga utbildningar kopplat till oegentligheter. Det saknas även information kring rutiner och policyer vid introduktion av nya medarbetare vilket vi ser som ett utvecklingsområde.
Följs relevanta processer upp och återspeglaras till rätt nivåer i organisationen?	Nej. Vi noterar att det finns en process för uppföljning av bolagets internkontroll. Vi konstaterar dock att det finns vissa brister i dokumentation och återspeglare av uppföljningen. Vidare finns det inte någon strukturerad utvärdering och uppföljning av processer.
Finns det redan nu, en fungerande och ändamålsenlig visselblåsarfunktion? Uppfyller den kraven enligt den nya lagen?	Ja. Sedan 16 maj har bolaget köpt in en extern visselblåsarfunktion som uppfyller kraven enligt den nya lagen.

4.2 Slutsatser och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att Kraftstaden inte fullt ut har säkerställt en god intern kontroll för att skydda sig mot oegentligheter i verksamheten. I vår mening finns utvecklingsområden inom arbetet med riskanalyser, kontrollsystemen, information och kommunikation, uppföljning och utvärdering. En naturlig början på ett sådant utvecklingsarbete är att uttala hur bolaget ska förhålla sig till dessa frågor och vad styrelsen vill att verksamheten ska göra för att motverka oegentligheter.

Vi bedömer visseblåsarfunktionen som ändamålsenlig och att den uppfyller de krav som ställs i Visselblåsarlagen. Det har ännu inte inkommit några visseblåsningar, varvid det är viktigt att bolaget, om detta fortsätter, ser över om tillräcklig information om kanalen spridits i informationen.

Utifrån granskningen lämnar vi nedanstående rekommendationer till bolagets styrelse och VD:

Riskbedömning:

- ▶ Tillse att bolagets riskanalys uppdateras årligen

Kontrollaktiviteter:

- ▶ Tillse att de risker som identifierats gällande oegentligheter, och som bedöms höga beaktas i interkontrollplanen för kommande år
- ▶ Överväga att aktivera kontroller av utbetalningar till företag där någon av bolagets anställda har ett registrerat engagemang

Information och kommunikation:

- ▶ Genomföra riktade återkommande utbildningar som specifikt behandlar arbetet mot oegentligheter
- ▶ Tillse att information om oegentligheter inkluderas vid introduktion av nyanställda samt att medarbetare hålls kontinuerligt uppdaterade kring bolagets policys
- ▶ Stärka erfarenhetsutbytet och metodutvecklingen inom koncernen gällande oegentligheter genom att initiera frågan i dialog med ägaren

Utvärdering och uppföljning:

- ▶ Stärka dokumentationen och uppföljningen av bolagets internkontrollarbete till styrelsen

Visselblåsarfunktion:

- ▶ Se över om bolaget tillhandahållit medarbetare med tillräcklig information om visseblåsarfunktionen, i det fall det ännu inte kommit in några visseblåsarrapporter mot slutet av år 2022.

Göteborg den 28 november

Lena Hedenberg
Projektledare och specialist
Ernst & Young AB

Johan Palmgren
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Erik Skoglund
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Mikaela Gretzer
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1. Bakgrund

Den kommunala verksamheten i Trollhättan bedrivs på mandat från medborgarna. Genom allmänna val utser medborgarna politiker som ska tillse att kommunens verksamhet bedrivs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Genom kommunstyrelsen och nämnderna tillser de folkvalda politikerna att det finns förutsättningar för att kommunens verksamhet ska kunna bedrivas med god internkontroll som motverkar uppkomsten av oegentligheter, såsom mutor, jävsförhållanden och misshushållning med kommunens resurser.

För att möjliggöra god intern kontroll behöver kommunstyrelsen och de kommunala bolagen ("bolagen") därför arbeta förebyggande med riskanalyser, styrning och kontroller för att reducera riskerna för oegentligheter generellt. Detta arbete behöver även kompletteras med att arbeta med upptäckande kontroller på ett systematiskt och strukturerat sätt.

Den 17 december 2021 trädde den nya Visselblåsarlagen i kraft - Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden - som stärker skyddet för visselblåsare jämfört med tidigare reglering. Lagen innebär tydligare regler för vilka kanaler som ska finnas tillgängliga för visselblåsare samt ger ett ökat skydd mot repressalier för visselblåsaren. Den 17 juli 2022 ska alla kommuner ha inrättat en visselblåsarfunktion.

Granskningen granskning omfattat staden samt Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB, Trollhättan Energi Aktiebolag och AB Eidar, Trollhättans bostadsbolag denna rapport avser Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB.

Bilaga 2. Revisionskriterier

► COSO- ramverket för intern kontroll

I vår granskning har vi utgått från COSO-modellen, varför vi kort redogör för vad modellen innebär.

Bolag, myndigheter och andra organisationer förutsätts numera inte bara ha ordning och reda och hantera risker i sin verksamhet, utan måste också kunna visa att de hanterar sådana krav på ett strukturerat, effektivt och trovärdigt sätt. Kraven sätts av lagar, förordningar och professionella rekommendationer. Det finns ingen formellt fastställd standard för hur sådana frågor ska hanteras. I praktiken har dock en amerikansk standard blivit dominerande, the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission ("COSO"). Standarden skapades för att förbättra den interna kontrollen knuten till den finansiella rapporteringen och tog sig an uppgiften att beskriva vad som utmärker god intern styrning och kontroll inklusive god riskhantering.

Målet med COSO och internkontroll är att säkerställa att risker undviks och ge en trygghet i att organisationens mål uppfylls. COSO-modellens huvudmål är att garantera en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att lagar, föreskrifter m.m. följs.

COSO-modellen består av fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt tillsyn / övervakande aktiviteter. Nedan redogörs för dessa fem komponenter på ett övergripande sätt.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön utgör grunden för intern kontroll och är den miljön inom vilken den interna kontrollen verkar. Den består exempelvis av etiska värderingar, ledarskapsresurser, ansvar och ansvarsfördelning inom organisationen. Kontrollmiljö utgörs till en betydande del av den kultur som finns i organisationen: Är de anställda medvetna om det interna reglementet, dvs. vad de får respektive inte får göra? Kan de lyfta etiska frågor? Vet de till vem de ska vända sig med frågor och funderingar?

Utöver företagskultur består kontrollmiljön också av styrdokument, policyer och reglementen. Tekniska hjälpmedel räknas också till kontrollmiljön.

Riskbedömning

Riskbedömning handlar om att identifiera interna och externa risker som en organisation riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att identifierad risk inträffar samt konsekvenserna för organisationen.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter utgörs av de aktiviteter som en organisation företar för att minska eller till och med eliminera risker. Kontrollaktiviteter kan finnas på olika nivåer i en organisation. De kan utgöras av handlingsplaner, granskningsrutiner, rapporteringssystem, verksamhetsstyrning, informationsinsatser och kompetensutveckling.

Information och kommunikation

Enligt COSO-modellen är det viktigt att information och kommunikation mellan olika nivåer i en organisation fungerar väl för att en organisation ska lyckas identifiera, fånga upp och kommunicera relevant information till ledning och de som arbetar med intern kontroll. Till

denna komponent hör rapporteringssystem, kommunikation kring policyer och reglemente och ansvarsfördelning inom organisationen. Som hjälpmedel inom denna kategori räknas intranät, informationssystem och utbildningar.

Tillsyn / övervakande aktiviteter

Den femte komponenten i COSO-modellen är övervakande aktiviteter som har som ändamål att utvärdera och följa upp den implementerade interna kontrollen i organisationen. Tillsynen bör ske kontinuerligt och med punktinsatta kontroller och utvärdering. Tillsyn kan bestå av internrevision, självutvärdering, uppföljning av chefer/ledning/styrelse och av oberoende externa utredningar av en organisation.

- ▶ **Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden**

Lagen stärker skyddet för visseblåsare jämfört med tidigare reglering. Lagen innebär tydligare regler för vilka kanaler som ska finnas tillgängliga för visseblåsare samt ger ett ökat skydd mot repressalier för visseblåsaren. Den 17 juli 2022 ska alla kommuner ha inrättat en visseblåsarfunktion.

- ▶ **Aktiebolagslagen (2005:551)**

Av 8 kap. 4 § ABL framgår styrelsens uppgifter.

- ▶ **Policy för intern kontroll och styrning**

Policyn beskriver koncernens regelverk för intern kontroll. Policyn utgår ifrån COSO-modellen vilken beskrivs ovan.

Bilaga 3. Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Ekonomichef
- ▶ HR-funktion
- ▶ Ordförande för styrelsen
- ▶ VD

Dokument:

- ▶ Affärsplan 2021-2025 - Kraftstadens Fastigheter AB
- ▶ Anmälningsblankett - bisysslor, 2022
- ▶ Befogenhetsförteckning, 2022
- ▶ Beskrivning intranätet, bokföringsbrott, 2022
- ▶ Beskrivning intranätet, förmögenhetsbrott, 2022
- ▶ Beskrivning intranätet, mutbrott, 2022
- ▶ Beskrivning intranätet, kontaktuppgifter och beskrivning av roll, 2022
- ▶ Bestämmelser avseende bisysslor, 2022
- ▶ Instruktioner för ekonomisk rapportering, 2022
- ▶ Intern kontroll och styrning med riskanalys, 2022
- ▶ Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB, lekmannarevisionens granskningsredogörelse 2021
- ▶ Policy för intern kontroll och styrning - Trollhättan stad, 2013
- ▶ Protokollsutdrag 2021-11-02, rapport intern kontroll
- ▶ Rapportering, granskning av internkontroll och bokslutsgranskning 2021
- ▶ Reglemente Attest och utanordningsreglemente, 2022
- ▶ Reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Trollhättans kommun, 2016
- ▶ Revisionsplan för internrevision 2022
- ▶ Riktlinje muta och mottagande av muta, 2022
- ▶ Riktlinjer mot mutor och andra oenigheter - Trollhättan stad, 2016
- ▶ Styrelseprotokoll, 2021
- ▶ Styrelseprotokoll, 2022
- ▶ Organisationschema Kraftstaden Fastigheter AB
- ▶ VD-instruktion, 2021
- ▶ Årsredovisning 2021 Kraftstadens Fastigheter AB